

Snježanu Berak, mnogi Bjelovarčani i njihova djeca, znaju kao dragu i vrlo zabavnu »tetu iz igraonice«. No osim što je knjižničarka i voditeljica igraonice na Dječjem odjelu Narodne knjižnice »Petar Preradović« Bjelovar, ona je i vrlo angažirana u poznatoj i hvalevrijednoj kampanji »Čitaj mi!«.

Razgovarali smo s njom o kampanji »Čitaj mi!«, pozitivnim stranama čitanja djeci, današnjoj dječjoj književnosti, te o Dječjem odjelu, naše bjelovarske knjižnice.

DOGODIO SE KLIK U EUROPSKOJ GODINI ČITANJA NA GLAS

Snježana, kada je i s kojom idejom, počela kampanja »Čitaj mi!«?

Pokretač kampanje je Komisija za knjižnične usluge za djecu i mladež Hrvatskog knjižničarskog društva, čiji sam član bila dva mandata, dakle osam godina i koja je prije tri godine, provela jedno istraživanje o knjižničnim uslugama za djecu rane dobi i njihove roditelje u narodnim knjižnicama. Rezultati su pokazali, kako ne postoji sustavna suradnja knjižničara u dječjim knjižnicama, koje svaka narodna knjižnica ima, zatim da nema sustavne suradnje sa zdravstvenim ustanovama, pedijatrijama, logopedima i predškolskim ustanovama. Pojedinačnih slučajeva da, ali ne i sustavne suradnje, a pogotovo na nacionalnoj razini.

Organizirana pod nazivom 'Paketa medicinske zaštite djeteta' koja se realizirala od 2012. godine i koja je bila pod pokroviteljstvom Hrvatske.

KAMPANJU PODRŽAVA UNICEF

Tko sve sudjeluje u njoj i gdje se sve ona provodi?

Moram reći da je ova Komisija HKD-a jedna od najaktivnijih i možda je stoga odmah i dobila podršku, ne samo matičnog društva, već su se kao partneri pojavili Hrvatsko Pedijatrijsko društvo, UNICEF, za kojeg znamo da podržava samo vrijedne projekte, zatim Hrvatsko čitateljsko društvo, Hrvatska udruga istraživača dječje književnosti, od ove godine uključili su se i logopedi, FER, čiji studenti i profesori su zaslužni za našu web stranicu, zatim Grafički fakultet, koji je odgovoran za grafičku obradu, svega što smo do sada radili, ilustratorice, kao npr. Sanja Rešček Ramljak, koja je izradila sada već prepoznatljiv logo kampanje, izdavači koji su nas sponzorirali u svom djelu, kao i mediji koji nas prate.

Provodi se u cijeloj Hrvatskoj, u knjižnicama, vrtićima, bolnicama, školama, udrugama koje okupljaju djecu, ustanovama te na otvorenim prostorima. Uključeni su knjižničari, pedijatri i medicinsko osoblje, odgajatelji, učitelji, logopedi, volonteri i roditelji. Kampanju promoviramo, i govorimo o važnosti čitanja od najranije dobi na roditeljskim sastancima i ciljanim okupljanjima.

BJELOVARSKI GRADONAČELNIK PRVI U HRVATSKOJ ČITAO NAGLAS

Koji su sve sadržaji koje kampanja obuhvaća, te na koje se načine i na kojim mjestima oni odvijaju?

Naša internetska stranica www.citajmi.info, daje dobru informaciju svima onima koji žele nešto saznati ili se žele uključiti, a ono što je čini poticajnom je da pod [događanja](#)

pogledate upravo brojna aktualna događanja i ona koja su bila, ali i da prijavite svoje događanje koje ste osmislili u cilju promicanja čitanja na glas djeci od rođenja. Također

[facebook stranica](#)

, koja je ažurirana na dnevnoj bazi i svojim postovima potiče na čitanje, a sama brojka od preko 3000 prijatelja zajednice »Čitaj mi!« govori dovoljno.

Da podsjetim možda, kako je u Bjelovaru, promocija Kampanje bila 2013. tri dana nakon što je predstavljena u Zagrebu povodom 2. travnja – Međunarodnog dana dječje knjige, čime je službeno i započela. Za tu prigodu pozvala sam gradonačelnika, koji je prvi od gradonačelnika u Hrvatskoj čitao naglas mnogobrojnoj okupljenoj djeci. Kasnije su to prihvatili i drugi gradonačelnici. Ne znam koliko je tada bio svjestan čina, ali činjenica da mu je pružena prilika da bude prvi, zabilježena je baš kao i činjenica, da je upravo Bjelovar kao županijsko središte, nositelj brojnih događanja vezanih uz kampanju. Bjelovarsko kulturno ljeto bilo je obogaćeno sadržajem za najmlađe, upravo kampanjom »Čitaj mi!«. Čitavo ljeto, subotom, čitalo se djeci i roditeljima u gradskom parku. Program smo upotpunili suradnjom a udrugom »Zona kreativna« i ponudili kao projekt, koji je zaživio i gostuje na poziv u knjižnicama, vrtićima i školama.

»TETE ČITALICE« NA PEDIJATRIJSKOM ODJELU

U kampanju uključile su se i mnoge bolnice. Na koji način se uključila i bjelovarska bolnica?

Suradnja knjižnice i Pedijatrijskog odjela bjelovarske bolnice dugogodišnja je. Naime, s programom igraonice u bolnici, prisutni smo već više od trideset godina, sada i dva dana u tjednu po sat i pola. U sklopu Kampanje pokrenuli smo »Tete čitalice«, s namjerom da budu pokriveni svi dani u tjednu na Pedijatrijskom odjelu. Napravljena je audicija i pozvani volonteri, dogovoreno vrijeme i način djelovanja. Čitanje se odvija u poslijepodnevnim satima, hospitaliziranoj djeci od najmanjih, do onih malo većih. Sljedeće što smo organizirali, bilo je već u lipnju, a to je bio stručni skup, kojim se željelo upoznati i educirati, prije svega medicinske sestre pedijatrijskog odjela bjelovarske bolnice, zatim medicinske sestre drugih djelatnosti (očni,

ušni, kirurgija, zarazni, urologija) gdje borave bolesna djeca, zatim patronažne sestre i medicinsko osoblje dječjeg dispanzera, kao i pedijatre primarne zdravstvene zaštite, o važnosti čitanja.

Tim povodom kao gosta doveli smo mr.sc. Mariju Radonić, dr.spezialist pedijatrije, šeficu Pedijatrijskog odjela Opće bolnice Dubrovnik, koja je svojim iskustvom, primjerima, savjetima i konkretnim programima, kao predstavnica Hrvatskog liječničkog zbora, Hrvatskog pedijatrijskog društva – partnera ove kampanje, govorila o važnosti čitanja od najranije dobi.

Djeca njezine županije već petu godinu dobivaju svoju prvu slikovnicu izlaskom iz rodilišta, a pedijatri pregled obavljaju, obavezno uz slikovnicu kojom smiruju dijete i stvaraju mirnu atmosferu. Moramo priznati da je sasvim drugačiji doživljaj roditelja kada mu o važnosti čitanja govori pedijatar i medicinsko osoblje.

Plakati »Čitaj mi!«,stoje na nekoliko mjesta u našoj bolnici, a pedijatrijske čekaonice obogaćene su i malim librotekama, koje su opremljene sa 50-tak slikovnica.

RAZVIJATI SVIJEŠT O VAŽNOSTI ČITANJA OD NAJLANIJE DOBI

U kampanji se ističe važnost čitanja djeci naglas. Istraživanja pokazuju, kako su djeca, kojoj se čita od njihove najranije dobi uspješnija u školi, ali i emocionalno stabilnija. Utječe li zaista čitanje na uspješnost u školi te na dječji osjećaj sigurnosti, na razvoj empatije i kreativnosti?

Svjetska istraživanja pokazuju da se djeca kojoj se od najranije dobi čita i priča brže razvijaju, pokazuju veće zanimanje za okolinu, brže uče, bolje komuniciraju s drugima te razvijaju

predčitalačke vještine, što sve izravno utječe na njihov budući školski i poslovni uspjeh. Hrvatska istraživanja pokazuju, kako se djeci u obiteljima nedovoljno čita, te da roditelji čitanje nisu prepoznali kao jedan od čimbenika, koji pozitivno utječe na pravilan razvoj djeteta kao osobe i kao budućeg ljubitelja knjiga. Stoga je potrebno u obiteljima razvijati svijest o važnosti čitanja od najranije dobi. Kampanja »Čitaj mi!« naglašava da sa čitanjem naglas, valja započeti od rođenja djeteta, kako bi to postalo ugodnim dijelom svakodnevnog druženja roditelja i djece.

BAKE ČITAJU NAJLJEPŠE, A TEK DJEDOVI

Već dugi niz godina zaposleni ste na Dječjem odjelu Narodne knjižnice »Petar Preradović« u Bjelovaru te ste svakodnevno u kontaktu s predškolskom djecom. Voditeljica ste i igraonice za djecu predškolske dobi. Vole li djeca, kada im se čita?

Morate znati da svi naši programi za osnovu imaju priču, što podrazumijeva čitanje. Priča nam je obavezna, bez obzira o kojoj se dobi djece ili aktivnosti radilo. Priča se pojavljuje svakodnevno, bilo kao sredstvo za motivaciju ili obavezni dnevni sadržaj. Naš cilj je oduvijek bio približiti knjigu i knjižnicu, kao sastavni dio djetetovog života, odrastanja, zabave, odgoja i učenja. Događa se naravno, da to nije jasno roditelju ili djetetu, no zato smo mi tu, da radimo na odgoju budućeg čitača i korisnika knjižnice za cijeli život.

Djeca vole kada im se čita. Mislim da nema djeteta koje to ne voli. U društvu vršnjaka, kod nas ili pak ušuškati se u krilo odraslog, u nekoj omiljenoj pozi, potrošiti vrijeme posvećeno samo i jedino njemu. Svako dijete to obožava. Mama ne pegla nego mu čita ili tata ne čita novine već čita djetetu, bake čitaju najljepše, a tek djedovi. U jednoj od radionica za roditelje, o važnosti čitanja imala sam pitanje: Jesu li vam čitali i tko vam je čitao kada ste bili mali? Navirala su sjećanja, koja su kod onih kojima se čitalo stvarala ugodu, a onima kojima nije osjećaj zakinitosti za taj jedan doživljaj.

ČITANJE U POSLJEDNJE VRIJEME, DOLAZI PONOVO U MODU

Često slušamo kako današnja djeca mnogo gledaju televiziju i vrijeme provode pred

računalima, a sve manje čitaju. Je li kampanja promijenila odnos djece, ali i roditelja, prema knjigama, čitanju i kvalitetnom provođenju vremena bez televizije i računala?

Kampanja je prisutna sa svojim događanjima diljem Hrvatske godinu i pola te se već mogu zbrojiti neki rezultati. U suradnji s poznatim UNICEF-ovim fotografom Giacomom Perezziom, fotografirana je obitelj koja čita djeci i nalazi se na veleplakatima sa ciljem da informacije o dobrobitima čitanja naglas djeci, dobije što više roditelja i drugih odraslih članova obitelji. Ovdje bih istaknula da se kao donatori pojavljuju i Slastičarnica Zagorje iz Bjelovara, Euroherc i Erste banka, koji su svojim priložima, omogućili štampanje rollup plakata, poster plakata i promotivnih letaka. Naša brojna nastojanja da što više ljudi dobije informaciju o važnosti čitanja imaju rezultata. Naši brojni programi uključuju uistinu velik broj djece, roditelja i svih onih stručnjaka koje sam već spomenula, a koji se bave djecom. Istina je i ta, kako mnoga djeca previše gledaju televiziju i prerano ih se gura pred računalo te im se divi, kako brzo usvajaju pretraživanje po Internetu itd. To stvara generacije koje kasnije s kretanjem u školu imaju poteškoća u svladavanju čitanja, u učenju, koncentraciji, kreativnosti i da ne nabrajam dalje negativne strane. Moje mišljenje je ipak, da čitanje u posljednje vrijeme, dolazi ponovo u modu.

KNJIŽNICA KAO MJESTO INFORMACIJA I ZADOVOLJAVANJA POTREBA

Danas postoji zaista veliki izbor, slikovnica i knjiga za djecu. Znam da na različite načine motivirate i roditelje, da svoju djecu učlane na dječji odjel, već u prvim godinama života. Jesu li djeca danas, česti posjetitelji dječje knjižnice? Nudi li im ona, uz posudbu knjiga i neke druge sadržaje?

Prije više od trideset i pet godina, Hrvatska je krenula sa svjetskim trendom osmišljavanja programa za djecu mlađu od 7 godina. Uvidjelo se da potrebu za knjigom i smišljenom igrom, kojoj su temelj slikovnice i priče, imaju djeca i prije samog polaska u školu kada samostalno usvajaju čitanje. Oblik okupljanja pri dječjim odjelima knjižnica u tzv. kraćim programima nazvan je Igraonica. Svako dijete starije od 3 godine, moglo je u tom posebno osmišljenom cjelovitom, razvojnom programu u prostoru knjižnice, uz nazočnost stručne osobe, ostvariti igru i druženje u društvu vršnjaka.

Unazad 15 godina pojavio se novi trend, naravno potkrijepljen novim istraživanjima i saznanjima

brojnih stručnjaka iz područja dječjeg razvoja, kako ograničenja dobne granice za druženje s knjigom, u stvari ne bi trebala postojati. Uvode se programi za bebe i malu djecu. Naravno, u ovakvom obliku programa, roditeljeva prisutnost je neophodna. Kako je od samih početaka roditelj imao važnu ulogu u brojnim sadržajima, a mnogi programi bili su upravo namijenjeni njima, ova sinergija u stvari nije niti bila neka novost, već prirodni tijek.

Kod planiranja i ostvarivanja današnjih programa i projekta, veoma ovise upravo u osluškivanju potreba svih korisnika knjižnice. Nastojanja knjižničara da ih zadovolje na svim razinama je konstantna. Program koji se provodio npr. dvije ili tri godine, a za njega je izgubljen interes, zamjenjuje se nekim novim, privlačnijim i interesantnijim za korisnike. Tijekom svih ovih godina, koliko Narodna knjižnica »Petar Preradović« Bjelovar, provodi programe za predškolsku djecu, pokazali smo, da nam je upravo dijete i roditelj na prvome mjestu, ne odstupajući pri tom od naših pravila. Promocija čitanja od najranije dobi, promocija knjige našeg bogatog fonda, kako za djecu tako i za roditelje i sve one koji se bave djecom. Ono što danas nudimo našim korisnicima, je maksimalna otvorenost, obostrana komunikacija, knjižnica kao mjesto informacija i zadovoljavanja potreba, koje kao kulturna ustanova trebamo dati, ali nikako ne zanemarujući i našu odgojnu i obrazovnu funkciju.

Upravo smo u ovom Mjesecu hrvatske knjige pozvali roditelje da besplatno učlane svoje bebe koje još nisu navršile godinu dana. Veseli me što će ovo besplatno članstvo do godine dana ostati i nadalje.

DANAŠNJA DJEČJA KNJIŽEVNOST NIJE U KRIZI

Danas postoji čitav niz slikovnica koje su vrlo edukativne, ali i odlično napisane i ilustrirane, a njihov izbor je zaista velik. Književnici za djecu česti su gosti, na Dječjem odjelu bjelovarske knjižnice. Što mislite o današnjoj dječjoj književnosti?

U sklopu Kampanje, pokrenuta je još jedna suradnja i to sa Radio Terezijom. Naime, već više od godinu dana svake nedjelje, slušatelji, a prvenstveno djeca, mogu poslušati Priču za dobro jutro. Prilika je to, da upravo kroz ovaj medij promoviram nove naslove, nove priče i autore. Brojne su teme koje danas autori obrađuju. Od problemskih slikovnica, koje mogu roditeljima poslužiti u rješavanju npr. odvikavanja od pelena, sisanju palca, škrtosti djeteta, sramežljivosti i sličnih tema, do edukativnih, zatim djeci bliskih priča o životinjama, izmišljenim likovima, smiješnim stihovima, te brojalice, koje djeca lako pamte i vole. Ilustratorova uloga je velika kada govorimo o slikovnicama. Imamo izuzetne kompletne autore. Svjetski festivali i nagrade svakako to potvrđuju. Zaključak je, da današnja dječja književnost nije u krizi.

BUDUĆNOST KNJIŽNE INDUSTRIJE JE U PAŽLJIVOM »VAGANJU« PROIZVODNJE e-FORMATA I TISKANIH IZDANJA

Nekako mi se čini, da se danas knjiga ipak vraća »u modu«, a čitanje vraća svoju popularnost i vrijednost?

S time se svakako mogu složiti.

Hoće li e-knjige, zamijeniti one papirne?

Ma teško je to reći. Moje osobno mišljenje je da, ali ne u potpunosti. Iako je nekima u redu čitati e-knjige, jer je praktičnije i trendovski, meni nije. Stručnjaci su također podijeljeni, a knjižničari i nakladnici raspravljaju i prosuđuju na svojim skupovima o tome. Budućnost knjižne industrije je u pažljivom »vaganju« proizvodnje e-formata i tiskanih izdanja, ali i nezanemariva proizvodnja zvučne knjige.

Kada je u pitanju dječja književnost mislim da se tu dosta koriste lektirni naslovi, a za slikovnicu još uvijek nemam straha i mislim da ćemo je bezbrižno čitati sa svojim mališanima još dugo, iako moramo znati da postoje one koje izlaze isključivo u elektroničkom obliku.

DJECI ČITATI ONO U ČEMU UŽIVAJU

Čitate li i vi mnogo? Što najviše volite čitati?

Čitam, ali ne koliko bi htjela. Ja sam od onih koji imaju na noćnom ormariću bar pet knjiga, a momentalno ih je i više. Imam stalni strah da neću pročitati sve što bi htjela, jer nemam dovoljno vremena. Od naslova, tu je stručna literatura koja dolazi na police knjižnice, koju volim pročitati, kako bih je mogla preporučiti roditeljima, npr. Naučite svoje dijete razmišljati i Neka bude bolje: aktivnosti koje pomažu djeci prebroditi stres i oporaviti se, zatim čitam po preporuci jednog zagrebačkog čitateljskog kluba, knjigu francuske autorice Alice Ferney, Ljubavni razgovori, novi naslov Mani Gotovac Ma koji život, ma koji teatar, a ostalo mi je još nekoliko knjiga, koje sam odabrala za nedavno čitanje osobama smještenim u Domu za psihički bolesne odrasle osobe, a to su uglavnom, knjige prožete humorom.

I za kraj, što biste ☐ vezano za čitanje, poručili današnjoj djeci i mladim roditeljima, ali i svima ostalima?

Naša je obaveza pobrinuti se za odgoj pismene djece. Najjednostavniji način jest da ih učimo da čitaju i da im pokažemo, kako je čitanje ugodna aktivnost. Pronađimo knjige u kojima će djeca uživati, dajmo im pristup takvim knjigama i pustimo ih da te knjige čitaju.

Naša je obaveza djeci čitati naglas. Čitati im ono u čemu uživaju. Čitati im priče od kojih smo već umorni. Uživljavati se u glasove, sve skupa učiniti zanimljivim i ne prestati čitati djeci samo zato što su i sama naučila čitati.

Naša je obaveza koristiti se čitanjem naglas, kao vremenom stvaranja spona, kao vremenom kada ne provjeravamo mobitele, kada zanemarujemo vanjski svijet i njegova ometanja.

Puno Vam hvala na razgovoru. Želimo Vam mnogo uspjeha u životu ☐ i radu, te u ovoj hvalevrijednoj kampanji »Čitaj mi!«.

A svim našim čitateljima, od najmanjih, do onih najstarijih, poručujemo – čitajte što više!